

İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
2023/2024 ÖĞRETİM YILI GÜZ DÖNEMİ MEDENİ HUKUK BÜTÜNLEME
İMTİHANI

ÖĞRENCİNİN:

30/01/2024

ADI SOYADI:

NO:

TALİMAT: 1. Süre 70 dakikadır. 2. Cevaplar gerekçeli olacaktır. Gereksiz cevaplara doğru da olsa puan verilmez. 3. Tükenmez kalem kullanınız. 4. Cevapları boş bırakılan yerlere yazınız. 5. Yazılarınızın okunaklı olmasına özen gösteriniz. Cümle kuruluşlarına ve ifadelerinize dikkat ediniz. Cevap verirken hukukî kavramlar kullanınız. 6. Mevzuat kullanmak serbesttir. Ancak internet kullanımına ve bilgisayar çıktısına izin verilmez. 7. Cevap anahtarı sınavdan birkaç gün sonra www.sahinakinci.com adresinde ilan edilecektir.

SORULAR

OLAY:

Ayırt etme gücü bulunan 17 yaşındaki Alperen, kendisine yeni bir cep telefonu satın almak istemektedir. Bir gün bir şirketin kampanya yaptığını ve aslında 50.000 lira olan telefonların fiyatının 30.000 liraya düştüğünü öğrenmiştir. Bunun üzerine anne ve babasına haber vermeden, biriktirdiği harçlıkları ile 30.000 liralık telefonu satın almıştır.

S. 1- Alperen'in yaptığı bu işlem geçerli midir, neden? Geçersiz ise ne tür bir geçersizlik vardır? (10 puan)

Bu işlem geçerli değildir. Çünkü Alperen ayırt etme gücüne sahip olsa da ergin değildir. Bu durumda olan kişilere sınırlı ehliyetliler denir. Sınırlı ehliyetliler kanuni temsilcilerinin izni olmadan borçlandırıcı işlemleri yapamazlar. Yaptıkları işlem kendi lehlerine bile olsa mesela somut olaydaki gibi çok cazip bir fiyatla bir mal satın alsalar bile sonuç değişmez.

Buradaki geçersizlik askıda geçersizliktir. Doktrinde buna eksiklik de denilmektedir. Aynı şekilde bu tür işlemlere total eşlemler veya bu tür geçersizliğe tek taraflı bağlamazlık adı da verilmektedir. Askıda geçersizlik (hükümsüzlük) kavramını kullanan yazarlar da vardır (Not: Bu kavramlardan birinin yazılması puan almak için yeterlidir). Bu geçersizlik türünde eksik unsur (somut olayda kanuni temsilcinin izni) tamamlanırsa işlem geçerli hâle gelir. Tamamlanmazsa ortadan kalkar. Bu olayda kanuni temsilci sonradan iznini bildirirse (işleme icazet verirse/onaylarsa) işlem baştan itibaren geçerli hâle gelir. Kanuni temsilci onay vermeden önce satıcı bu işlemle bağlı olduğu hâlde Alperen bağlı değildir.

S. 2- Alperen bir gün sonra cep telefonunu iade etmek istemiş ve gerekçe olarak da yaşının küçüklüğünü göstermiştir? Bu durumda siz satıcının yerinde olsanız ne yaparsınız? (5 puan)

Bu durumda satıcının, bu işleme onay verip vermediğini Alperen'in kanuni temsilcisine sorması ve bir de uygun süre vermesi gerekir. Eğer bu süre içinde kanuni temsilci onay verirse işlem geçerli hale gelir. Vermezse geçersiz olur. Verilen sürede cevap gelmezse satıcı yaptığı işlem ile bağlantı kurtulur. Bu ihtimalde satıcının yapacağı iş, cep telefonunu geri almak, parayı iade etmektir.

S. 3- Alperen telefonu satın alırken kendisine çok benzeyen 19 yaşındaki ağabeyi Ceyhun'un kimliğini kullanmıştır. Telefonu alır almaz kullanmaya başlamıştır. İade etmek istediğinde ise satıcı kendisinin iyi niyetli olduğunu çünkü Alperen'in yaşının küçük olduğunu anlamadığını ayrıca telefonun kullanıldığını dolayısıyla artık değerinin düştüğünü iddia etmiştir. Bu durumda;

a) Satıcının iyi niyetli olması işlemi geçerli hâle getirir mi? (5 puan)

Satıcının iyi niyetli olması işlemi geçerli hâle getirmez. Çünkü kanun burada iyi niyete sonuç bağlamamıştır. Karşı taraf iyi niyetli olsa bile küçüğün menfaatlerini üstün tutmuştur.

b) Telefonun değeri gerçekten düşmüşse ve satıcı da geri almak zorunda kalırsa satıcının ileri sürebileceği bir hak/talep olabilir mi? (10 puan)

Bu ihtimalde Alperen aslında ergin olmadığı hâlde ergin gibi davranmış ve satıcıyı aldatmıştır. Böyle bir durumda Alperen işlemin geçersiz olması dolayısıyla satıcının uğradığı zararı tazmin etmek zorunda kalır. Çünkü her ne kadar işlem geçersiz olsa da ayırt etme gücüne sahip küçükler haksız fiillerinden sorumludurlar. Burada Alperen hile yapmıştır ve hile de bir haksız fiildir. Öte yandan borca aykırı fiillerinden de sorumlu tutulurlar. Ayırt etme gücüne sahip olmayan kişi kendisini ehliyetli gibi göstererek işlem yaparsa diğer tarafın işlemin geçersizliği sebebiyle uğradığı zararı tazmin etmek zorunda kalır. Bu sorumluluk bir culpa in contrahendo sorumluluğu olarak da değerlendirilebilir.

S. 4- Alperen arkadaşlarıyla birlikte otururken bir arkadaşı Alperen'in ayrıranın içine rakı karıştırmıştır. Farkında olmadan rakıyı içen Alperen sarhoş olmuş, sonra arkadaşlarının da dolduruşuyla telefoncuya giderek kavga etmiş, dükkâna 100.000 liralık zarar vermiştir. Alperen'in bu zarardan dolayı sorumlu tutulup tutulamayacağını farklı ihtimallere göre değerlendiriniz (20 puan)

Bu olayda Alperen tarafından işlenen bir haksız fiil söz konusudur. Ayırt etme gücüne sahip olmayan kişiler haksız fiillerinden sorumlu tutulmazlar. Fakat ayırt etme gücünün geçici olarak kaybedilmesi hâlinde sorumlu olurlar. Bununla beraber ayırt etme gücünü kendi kusuru olmaksızın geçici olarak kaybedenler, bu duruma kendi kusurları ile düşmediklerini ispat etmeleri şartıyla yine sorumlu tutulamazlar. Alperen kendi kusuru olmaksızın ayırt etme gücünü kaybetmiştir. Şu hâlde bu hususu ispat edebilirse haksız fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Bununla beraber Alperen'in hakkaniyet sorumluluğu olabilir. Şöyle ki; şayet hakkaniyet gerektiriyorsa ayırt etme gücüne sahip olmayan kimseler verdikleri zarardan sorumlu tutulurlar. Mesela ayırt etme gücü olmayan zarar verenin ekonomik durumunun iyi, karşı tarafın kötü olması gibi.

Böyle bir durum da yoksa Alperen'in verdiği zarardan dolayı anne ve babası aile başkanı sıfatıyla sorumlu tutulur.

METİN SORULARI:

S. 1- Adalet nedir? Denkleştirici adalet, paylaştırıcı (dağıtıcı) adalet, somut olay adaleti ve sosyal adalet kavramlarından ne anlıyorsunuz? (20 puan)

Hukukun amaçlarından biri de adaleti sağlamaktır. Adalet, her şeyi yerli yerine koymak, herkese hakkını vermektir.

Adaletin çeşitli anlamları vardır:

Denkleştirici adalet anlayışına göre nimetlerin bölüşümü ya da külfetlere katlanma konusunda herkesin eşit olması gerekir. Bu anlayış matematik bir eşitliği esas alır. Bu anlayışa göre mal ve hizmetlerin değişiminde insanlar arasında bozulan denge yeniden sağlanmalıdır. Bir şeyi haklı bir sebep olmaksızın edinenin iade etmesi, zarar verenin zararı tazmin etmesi bu anlayışa dayanır.

Paylaştırıcı adalet düşüncesine göre matematik eşitlik doğru değildir. Çünkü eşit muamele bazen eşitliğin bozulmasına yol açabilir. Çünkü kişiler, ihtiyaçları, yetenekleri, imkânları vs. bakımından birbirlerine eşit değildir. Bu durumda nimet ve külfet dağıtımında orantılı bir adalet anlayışı esas alınmalı yani herkese hak ettiği verilmelidir.

Somut olay adaleti ise belli bir olay veya kişi için gerçekleştirilen adalettir. Hakkaniyet olarak da ifade edilen bu adalet anlayışına göre, soyut kuralların her olayda aynı şekilde uygulanması bazen adil olmayan sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle kurallar bazen, farklı olaylarda ya da kişilerde farklı şekillerde uygulanabilir. Burada hakkaniyet düşüncesi devreye girer. Mesela ayırt etme gücü olmayanlar verdikleri zarardan sorumlu değildirler. Fakat hakkaniyet, zengin bir akıl hastasının bir fakire verdiği zararı tazmin etmesini gerektirir.

Sosyal adalete gelince; bu adalet anlayışı ortak iyinin gerçekleştirilmesini esas alır. Buna göre, toplum yararı ferdî yarara feda edilmemeli, güçlünün zayıfı sömürmesine, ezmesine izin verilmemelidir. Eldeki değerler toplumda adil bir biçimde dağıtılmalıdır.

S. 2- Medenî Hukuk ne demektir? Neden önemlidir? Medenî Hukukun hangi alt dalları vardır? Diğer hukuk dalları ile nasıl bir ilişkisi bulunmaktadır? Bu ilişki kanun tarafından nasıl kurulmuştur? (20 puan)

Kelime anlamı itibariyle medenî, şehirli demektir. Şehirli hukuku veya vatandaş hukuku olarak da ifade edilebilen Medenî Hukuk, kısaca tarif etmek gerekirse, bir ülkenin vatandaşlarının kişisel durumlarını, birbirleriyle olan kişisel ilişkilerini ve borç ilişkilerini, ailevi durumlarını, mallar üzerindeki hak ve yetkilerini ve öldükten sonra geride bıraktıkları malvarlıklarının nasıl paylaşılacağını düzenleyen hukuk dalıdır.

Medenî Hukuk, diğer hukuk dallarından birinin alanına girmemek kaydıyla tüm özel hukuk ilişkilerini düzenler. Kişinin doğum öncesinden (cenin durumu) ölüm sonrasına (miras ilişkileri) varıncaya kadar tüm hayat ilişkileri Medenî Hukuk kuralları ile düzenlenir. Bu bakımdan Medenî Hukuk en kapsamlı ve önemli hukuk dalı olup, özel hukukun anasıdır.

Medenî Hukukun alt dalları; Kişiler Hukuku, Aile Hukuku, Eşya Hukuku, Miras Hukuk ve Borçlar Hukukudur.

Medenî Hukukun diğer hukuk dalları ile ilişkisi TMK m. 5 ile kurulmuştur. Buna göre, Türk Medenî Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nun genel nitelikteki hükümleri, niteliğine uygun

düştüğü ölçüde diğer hukuk ilişkilerine de uygulanır. Bu hükme göre Medenî Hukuk, özel hukukun tüm dalları ile ilişki hâindedir. Mahiyetine uygun düştüğü ölçüde Medenî Hukuk kuralları mesela İş Hukuku, Ticaret Hukuku gibi alanlarda da uygulanır. Öte yandan Medenî Kanun'un başlangıç hükümleri de tüm özel hukuk ilişkilerinde hatta bazı kurallar idare hukuku alanında dahi uygulanma kabiliyeti bulunan hükümlerdir.

S. 3- Örtülü boşluk (gerçek olmayan boşluk) nedir, nasıl doldurulur? (10 puan)

Kanunda bir hüküm bulunmakla birlikte, kuralın sözü ile özünün bağdaştırılmasının mümkün olmaması veya bu kuralın aynı güç ve değerdeki başka bir kuralla çatışması yahut kuralın bu hâliyle uygulanması durumunda dürüstlük kuralı ile bağdaştırılamayacak ölçüde adaletsiz bir sonucun ortaya çıkacak olması durumunda örtülü boşluktan söz edilir. Örtülü boşluk halinde aslında kanun boşluğu değil kanun sakatlığı söz konusudur.

Örtülü boşlukta kanundaki kural yanlışlıkla fazla geniş tutulmuştur. Somut olaya ilişkin sınırlayıcı istisna eksik bırakılmıştır. Hâkim gerekli daraltma işlemi yapar. Bazen de çok dar olan kuralın genişletilmesi gerekebilir.

Hâkimin, yanlış ve haksız olan kuralı değiştirme yetki ve görevi bulunmamaktadır. Bu görev kanun koyucuya aittir. Fakat kuralın uygulanması açıkça hakkın kötüye kullanılmasına yol açıyorsa o zaman bir örtülü boşluk vardır.

Örtülü boşluk hâlinde hâkim hukuk yaratma (kural koyma) cihetine gitmez; TMK m. 2/II hükmüne dayanarak amaca uygun olmayan kuralı kaldırır ya da değiştirir. Böylece kural amaca uygun olarak değiştirilmiş olur.

BONUS SORUSU: Nostaljik Takılanlar Derneği'nin elli üyesi bulunmaktadır. Dernek, nostaljik bir ortamda üyelerin toplantı yapabilmeleri için eski bir binayı satın almıştır. Bina dernek adına kaydedilmiştir.

SORU: Bu binanın üzerinde nasıl bir mülkiyet türü bulunmaktadır? Mülkiyet kime aittir? Üyelerin mülkiyet hakkı var mıdır? Burada bir el birliği mülkiyetinden veya paylı mülkiyetten söz edilebilir mi, neden? (10 puan)

Dernekler tüzel kişiliği olan topluluklardır. Bu itibarla üyelerinden bağımsız olarak kendilerine ait hak ve borçlara sahiptirler. Satın alınan binanın maliki dernek tüzel kişiliğidir. Dernek tüzel kişiliği binaya tek başına maliktir. Mülkiyet türü tek kişi mülkiyetidir. Üyelerin mülkiyet hakkı bulunmamaktadır. Bu nedenle bir elbirliği mülkiyeti veya paylı mülkiyetten söz edilemez.